

Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas

Siekiant koordinuoti nusikalstamumo prevencijos veiklas, stiprinti kompetentingų nacionalinių nusikalstamumo prevencijos institucijų tinklą ir šioje srityje besispecializuojančių nacionalinių organizacijų bendradarbiavimą bei keistis gerąja patirtimi, kelių Europos šalių – Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Ispanijos, Vengrijos, Nyderlandų, Jungtinės Karalystės bei kitų - iniciatyva ir 2001 m. gegužės 28 d. Europos Sąjungos (ES) Tarybos sprendimu buvo įsteigtas Europos nusikalstamumo prevencijos tinklas (toliau – Tinklas) (*angl. k. European Crime Prevention Network, (EUCPN)*). Šis sprendimas 2009 m. lapkričio 30 d. ES Tarybos sprendimu buvo panaikintas ir pakeistas nauju.

Šiame ES tarybos sprendime yra įtvirtinta nusikalstamumo prevencijos sąvoka, kuri gali būti naudojama kaip pagrindas skirtingoms šalių sąvokoms apibendrinti: „Nusikalstamumo prevencija apima visas priemones, kurios yra skirtos sumažinti ar kitaip padėti mažinti nusikalstamumą ir piliečių nesaugumo jausmą, tiek kiekybiškai, tiek kokybiškai, tiesiogiai užkertant kelią nusikalstamai veiklai arba imantis politinių priemonių ir veiksmų, skirtų mažinti nusikaltimų įvykdymo galimybes ir priežastis. Tai apima vyriausybės, kompetentingų institucijų, baudžiamosios teisenos institucijų, vietos savivaldos institucijų ir Europoje jų įkurtų specialistų asociacijų, privačiojo ir savanoriškos veiklos sektorių, mokslo darbuotojų ir visuomenės veiklą, palaikomą žiniasklaidos.“

Tinklas prisideda prie įvairių nusikalstamumo prevencijos Sąjungos lygiu aspektų plėtojimo atsižvelgdamas į Europos Sąjungos nusikalstamumo prevencijos strategiją ir remia nacionaliniu bei vietos lygiais vykdomą nusikalstamumo prevencijos veiklą.

Tinklo struktūra

Tinklą sudaro Europos Sąjungos valstybių narių paskirti nacionaliniai ir juos pavaduojantys atstovai (*valstybės narės atstovavimas*) bei kiti nusikalstamumo prevencijos ekspertai, įskaitant praktikus ir mokslininkus (*ekspertų lygmuo*). Pastarieji dažniausiai dalyvauja nuotoliniu būdu rengiant įvairius tyrimus bei analizes, o nacionaliniai atstovai keturis kartus per metus (du kartus per pusmetį) susitinka Tinklo tarybos posėdžiuose, kurie yra vienas pagrindinių veiklos organizavimo būdų. Geras Tinklo renginių organizavimo privalumas – posėdžiai ir kiti renginiai visuomet vyksta ES Tarybai pirmininkaujančioje šalyje, tad tarybos nariai gali artimiau susipažinti su ES Tarybai pirmininkaujančios šalies vykdoma nusikalstamumo prevencija iš arčiau.

Tinklo Pirmininkui bei jo komandai veiklą organizuoti padeda Tinklo Sekretoriatas, kuris atlieka įvairius administracinius ir organizacinius darbus, dalyvauja europiniuose renginiuose, rengia Tinklo dokumentus. Sekretoriatas įkurtas Belgijoje.

Lietuvą Tinkle atstovauja:

Dalia Kedavičienė, Vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos departamento Visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimo skyriaus vyriausioji specialistė (*nacionalinė atstovė*);

Policijos departamento prie VRM atstovas (*nacionalinio atstovo pavaduotojas*);

Simonas Nikartas, Lietuvos teisės instituto darbuotojas, l. e. p. Kriminologinių tyrimų skyriaus vedėjas – tyrėjas (*ekspertų lygmuo*).

Tinklo Sekretoriatas administruoja Tinklo internetinį puslapį <http://www.eucpn.org/>. Jame pateikiama įvairi medžiaga apie Tinklo atliktus mokslinius tyrimus, šalių narių nusikalstamumo

prevencijos strategijas bei gerosios praktikos pavyzdžiai, duomenys apie tam tikrų nusikalstamumo prevencijos sričių ir prioritetinės veiklos vykdymą bei kt. siekiant padėti tiek Tinklo nariams, tiek kitiems nusikalstamumo prevencijos subjektams priimti veiksmingus sprendimus, kurie padėtų užkirsti kelią nusikaltimams ir sumažinti nusikalstamumą.

Gerosios praktikos konkursas ir nusikalstamumo prevencijos veikla

Neabejotinai svarbiausias ir turiningiausias Tinklo renginys – kiekvienų metų pabaigoje vykstanti Gerosios nusikalstamumo prevencijos projektų pristatymo konferencija (*angl.- Best Practice Conference, BPC*) ir laimėtojų apdovanojimo ceremonija (*angl. – European Crime Prevention Award*). Ši tradicija turi galias šaknis ir siekia praėjusio amžiaus devintą dešimtmetį, kai Olandijos Karalystės Teisingumo ministerijos iniciatyva buvo įsteigtas Hein Roethof Prizas sėkmingiausiems bei naujoviškiausiems nusikalstamumo prevencijos projektams apdovanoti. Laikui bėgant vis daugiau šalių ėmė dalyvauti šiame konkurse, kol aukščiau minėtu ES Tarybos sprendimu dėl Tinklo įsteigimo jis buvo įtvirtintas kaip Europos Sąjungos Gerosios Praktikos projektų apdovanojimo konkursas.

Kiekviena šalis gali pateikti tik vieną projektą ES Tarybai pirmininkaujančios šalies paskelbta tema. Šios temos pasirenkamos kartu su Trio partneriais ir yra paskelbiamos iš anksto, kad šalys narės galėtų organizuoti nacionalinius nusikalstamumo prevencijos konkursus (Lietuvoje tokį nacionalinį konkursą Vidaus reikalų ministerija skelbia nuo 2005 metų). Tinklo paskirta speciali Komisija įvertina projektus pagal nustatytus kriterijus bei paskelbia laimėtojus, kurie apdovanojami piniginiiais prizais bei suvenyrais per iškilmingą ceremoniją. Gerosios praktikos pavyzdžiai – nusikalstamumo prevencijos projektai – įdedami į Tinklo internetinį puslapį ir kitaip platinami visoje Europos Sąjungoje.

Lietuvos Pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai 2013 m. II pusmetį tema – Smurto šeimoje (artimoje aplinkoje) prevencija. Gruodžio 11-13 d. Vilniuje įvyko Tinklo Tarybos posėdis, Gerosios ES praktikos projektų pristatymo konferencija bei apdovanojimų ceremonija.

Gruodžio 11 d. buvo įteiktos ES gerosios nusikaltimų prevencijos praktikos apdovanojimų nominacijos. ES paskelbtame konkurse dalyvavo 18 šalių narių, iš kurių atrinkti trys laimėtojai – pagrindinis 10 000 EUR prizas įteiktas Švedijos Karalystės Stokholmo miesto Socialinių tarnybų administracijai už prevencinį projektą „RVC“, nominacija už geriausią ankstyvosios prevencijos projektą bei 5 000 EUR prizas – Kroatijos Respublikos vidaus reikalų ministerijai už prevencinį projektą „Gyvenimas be smurto“ bei nominacija už sėkmingiausią bendradarbiavimą vykdant prevencinę veiklą bei taip pat 5 000 EUR prizas – Belgijos Karalystės Antverpeno miesto socialinio aprūpinimo ir sveikatos departamentui už prevencinį projektą „CO3“. Šie ir kiti konkursui pateikti projektai buvo pristatyti konferencijoje, kurioje ekspertai aptarė ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos vykdymo rekomendacijas.

Pasibaigus Lietuvos pirmininkavimui Tinklo renginiams VRM planuojama išleisti leidinį, kuriame būtų sudėti gerosios praktikos projektų aprašymai ir temos rekomendacijos praktikams ES šalyse. Šis leidinys bus platinamas tiek EUCPN per nacionalinius šalių atstovus, tiek ir kituose ES formatuose.

2014 m. I pusmetyje pirmininkaujančios Europos Sąjungos Tarybai Graikijos temos – nelegalios migracijos prevencija bei korupcijos prevencija, II pusmetyje pirmininkaujančios Italijos tema – prekybos žmonėmis prevencija.